



Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacijo in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Novi stanovanjski zakon.

V naslednjem podajamo najvažnejše določbe iz načrta novega stanovanjskega zakona, kakor ga je vlada predložila narodni skupščini, in kakor se bo po vsej priliki brez večjih izprememb glasil tudi novi stanovanjski zakon, ki bo stopil v veljavo najkasneje dne 15. maja ter bo veljal do 1. novembra 1926.

Od določb tega zakona so izvzeti poleg novih zgradb naslednji prostori, oziroma naslednje zgradbe: Trgovski in obrtni lokali, državna in samoupravna poslopja, kolikor služijo v uradne namene ali za stanovanje drž. oz. samoupravnih uslužbencev, zgradbe verskih ustanov (župnišča), zgradbe, ki imajo poseben umetniško zgodovinski pomen, zgradbe obče koristnih ustanov, ki ne delajo za dobiček, kolikor služijo lastni potrebi, in pa zgradbe invalidov, njihovih vdov, sinov in hčera, kojih očetje so padli v vojni in ki nimajo izvemši invalidske podpore oz. pokojnine nobenega drugega imetja ali dohodkov.

Zabranjeno je prenarajati stanovanja v poslovne lokale, razen, če hišni posestnik preuredi del svojega stanovanja v ta namen.

Kdor ima v istem kraju lastno hišo, ne more imeti v najemu stanovanja v stari zgradbi. To velja tudi, če ima hišo njegova žena ali otroci, s katerimi živi skupno.

Stanovanja se lahko zamenjavajo, če pristanejo na to lastniki dotičnih zgradb.

Dovoljen je samo podnajem ene opremljene sobe, a tudi to le s pristankom hišnega gospodarja, katerega gre del podzakupnine. Ta delež hišnega gospodarja na podzakupnini mora znašati od 20 do 30 odstotkov.

Izmed najemnikov v starih stanovanjih ostanejo še nadalje zaščitene naslednje osebe:

1. aktivni državni uradniki in državni uslužbenci sploh, izvemši inženjerje in zdravnike, veterinarje in arhitekta, ki imajo pravico izvrševati tudi privatno prakso;

2. upokoenci in upokojenke ter njihove vdove in družine, izvemši upokojenke, ki so odvetniki;

3. duševni delavci, pisatelji itd.;

4. duhovniki;

5. vojni invalidi in njih družine;

6. vdove in družine v vojni padlih ali umrlih, ako se nahajajo v slabem ekonomskem stanju;

7. obrtniki, ki ne delajo na svoje ime in nimajo svoje delavnice, marveč živijo od mesečne ali dnevne plače;

8. uradniki, sploh uslužbenci privatnih, trgovskih ali delniških, industrijskih ali drugih podjetij, ki delajo za mesečno plačo, katera pa ne presega 3000 Din, razen, če imajo dotična podjetja lastna stanovanjska poslopja, v katerih bi bilo mogoče nastaniti njihove uslužbenke tudi, če ti morda sedaj ne stanujejo tamkaj;

9. telesni delavci in delavke vseh vrst in njihove vdove in družine;

10. uradniki in uslužbenci ustanov in dobroteljskih zavodov;

11. uradniki in uslužbenci samoupravnih oblasti.

Najemnine se določajo na sledeči način:

Za stanovanja do 4 sob se predvojna najemnina (pri nas računana v dinarjih, t. j. kolikor kron je najemnina znašala pred vojno, toliko dinarjev se vzame danes za podlago) pomnoži s 6, a če ima stanovanje več nego 4 sobe, z 9. Preprosto rečeno znači to, da bo najemnina pri nas znašala za stanovanja do vključno 4 sob 24kratno, za stanovanje preko 4 sob pa 36kratno predvojno višino.

Hišni lastnik sme tudi osebam, ki so sicer zaščitene, odpovedati stanovanje v naslednjih primerih:

1. ako ga potrebuje sam ali njegov oženjeni sin, oz. vdova hči;

2. če hoče poslopje podreti, da se zida novo stanovanjsko poslopje, v katerem pa mora biti za 50 odstotkov več stanovanjskih prostorov, nego jih je bilo v stari zgradbi;

3. ako se mu je družina pomnožila tako, da si mora zaradi tega stanovanje, ki ga že ima, razširiti;

4. če mu najemnik ne plača najemnine za dva meseca;

5. če najemnik zlorablja stanovanje za druge in ne za stanovanjske namene;

6. če ga uporablja za nemoralno življenje, ali če s svojim ponašanjem otežkuje stanovanje lastniku ali drugim najemnikom. (Ta odredba bo, če ostane v sedanji obliki v veljavi, izzvala gotovo silno veliko sporov);

7. v slučaju razžaljenja časti hišnega lastnika in članov njegove družine. (Tudi ta določba je nevarna in bo dala povod za nebroj sporov.)

V zadnjih štirih slučajih se izselitev izvede, čim postane določba o tem izvršna, ne glede na to, ali ima stranka drugo stanovanje ali ne. V prvih treh primerih pa se mora stranka izseliti iz stanovanja šele takrat, ki ji stanovanjsko razsodišče nakaže drugo primerno stanovanje. Izselitveni rok je pri prvih treh točkah en mesec, pri zadnjih štirih pa 15 dni.

Pri državnih uradnikih se stanovanje prestavljenega uradnika ali uslužbenca ne smatra kot izpraznjeno, dokler stanuje v njem njegova družina, oz. dokler dotični uradnik ne dobi v novem kraju, kamor je bil premeščen, primerne stanovanje.

Vse stanovanjske zadeve upravljajo tako zvana stanovanjska sodišča, ki se osnujejo pri vseh okrožnih, oz. srezkih oblasteh, pri nas torej po srezkih poglavarstvih.

V celoti so v novem načrtu stanovanjskega zakona upoštevane najrazličnejše resolucije organizacij hišnih najemnikov, kakor tudi hišnih posestnikov. Najemnike bo najbolj zadela določba o hišnih najemninah, ki se bodo v primeri s sedanjimi znatno povišale. Če bi se tudi dohodki najemnikov vsaj kolikor toliko ravnali po tem, bi to povišanje bilo povsem pravilno. Zakaj, očitno je, da se sedanje razmere najemnin s predvojnimi ne da vzdržati brez občutne škode, ne le hišnih posestnikov, marveč tudi na splošno vseh stanovalec, ker se je ravno vsled prenizkih najemnin ves kapital odtegnil gradnji

stanovanj. Seveda danes ni upanja, da bi najemniki, ki so po večini odvisni od zaslužka, pri svojih delodajalcih mogli zaradi povišanih izdatkov za stanovanja zahtevati višje plače. Zato pa bodo to novo breme najbolj občutili ravno najrevnejši krogi.

Druga slaba stran, ki jo moramo pri tem zakonskem načrtu posebej poudarjati, pa so, kakor smo že videli, določbe, ki postavljajo hišnega najemnika v nekako osebno odvisnost od hišnega gospodarja. Izrazi »nemoralno življenje«, »otežkočevanje« stanovanja hišnemu lastniku ali drugim strankam, »razžaljenje časti« itd., so tako nedoločeni in raztegljivi, da bodo iz tega nastajali večni spori. Če tudi priznamo, da je treba do neke mere tudi v tem pogledu uvaževati pritožbe hišnih gospodarjev, se to na tak način ne bi smelo zgoditi.

Glavno pa je, da novi stanovanjski zakon ne prinaša ničesar novega, kar naj bi sedanje pomanjkanje stanovanj moglo vsaj za silo in polagoma omejiti. Sicer so v ta načrt prevzeli tudi nekaj tozadevnih določb iz prejšnjega stanovanjskega zakona, ali to je tako zvođenelo, da od tega ne moremo ničesar pričakovati. Poleg tega pa vemo iz dosedanje skušnje, da se niti bolj jasni in bolj določni predpisi o tej stvari niso izvajali. Tako bo tudi ta novi stanovanjski zakon samo podaljšal stanovanjsko mizerijo, ne bo jo pa niti malo omilil.

Politični pregled.

Pri nas.

V našem domačem političnem življenju ni bilo zadnji teden zaradi praznovanja praznikov nobenih važnejših dogodkov. Pašić se je odpeljal v Dalmacijo na oddih in tudi večina drugih ministrov se je razšla. Najbolj aktualno vprašanje zadnjih dni je bila rekonstrukcija vlade. Zavedajoč se svoje politične moči, Pašić ni podal demisije celokupne vlade, čeprav bi to po parlamentarnih običajih moral storiti. Namerava le delno izpopolniti svojo vlado ter zasesti mesta, ki so oz. bodo postala prazna (Trifković, Uzunović, ki sta izvoljena za predsednika oz. podpredsednika zbornice in pa Šurmin in Drinković, ki sta pri volitvah propadla). Nekateri listi so hoteli vedeti, da se bo rekonstrukcija izvršila še pred prazniki. Ker pa se to ni zgodilo, so pisali, da bo Pašić po svojem povratku predložil imenovanje novih ministrov v Sarajevu kralju v podpis. (Kralj se namreč nahaja v Sarajevu.) Vendar se to ni zgodilo, kar jasno kaže, da se Pašić po svoji stari navadi drži pravila »ima vremena«.

Tudi razgovori med radikali in HRSS zadnji čas menda niso napredovali. Pisalo se je sicer na obeh straneh o tem vprašanju, toda praktičnih zaključkov ni videti danes še nobenih. Zadnje dni so trdili, da bodo Maček in njegovi tovariši izpušeni iz internacije, pa se zdi, da tudi iz tega ne bo nič. Če bi se to zgodilo, bi to bil seveda dosti jasen dokaz, da zbliževanje med radikali in HRSS napreduje.

Parlamentarno življenje bo prihodnji teden postalo zopet živahnije, ker se bo sestal zakonodajni odbor k pretresanju stanovanjskega zakona. Odsek za tiskovni zakon pa te dni že posluje.

Krvava Bolgarija.

Ko je padel na Bolgarskem prejšnji ministrski predsednik Stambolijski s svojo kmetsko vlado, pod katero se je čutil narod zadovoljnega, je nastopila doba krutega vladanja Cankova in meščanskega režima. Zdelo se je, da je Cankov zatrl zemljoradniško in komunistično gibanje za daljši čas, ko je padel Stambolijski, in so voditelji kmetov in delavcev ječali v temnicah pod novim režimom. Toda med narodom je tlelo, nevolja in sovraštvo do protiljudskega režima je naraščala in pred nekaj dnevi je izbruhnil na Bolgarskem strašen vihar revolucije, ki je do danes zahteval tudi mnogo nedolžnih žrtev. Ko se je pred nekaj dnevi vračal kralj Boris z avtom iz lova v svojem spremstvu, so naenkrat padli iz zasede strelci. Vnel se je boj, iz katerega je kralj komaj ušel živ, a njegovi spremljevalci so bili ubiti. Takoj po tem dogodku so se pričeli uboji v raznih krajih na Bolgarskem, posebno v glavnem mestu Sofiji, kjer je bilo ubitih nekaj poslancev vlade in opozicije, med njimi tudi general Georgijev. Vlada je odredila takoj stroge preiskave in zasledovanje atentatorjev, za katere je dolžila komuniste in zemljoradnike. Nato se je odigral strašen dogodek, ki nima primera v svetovni zgodovini. Pri pogrebni svečanosti za ubitim generalom Georgijem so prisostvovali poleg par tisoč občinstva tudi skoro vsi ministri, generali, nižji oficirji, vladni poslanci itd. v zgodovinski cerkvi sv. Nedelje. Ko je metropolit ravno bral evangelij, je nastala strašna eksplozija. Zrušila se je velika kupola, ki je pokopala pod seboj na stotine ljudi. Kakor se je pozneje dognalo, je kapetan Minkov vstavljal v kupolo peklenjski stroj, ki je povzročil strašno detonacijo in eksplozijo. Kralj Boris se je slučajno rešil že drugič, ker je imel njegov avto par minut zamude. Oloveške žrtve so strašne. Dosedaj je ugotovljeno, da je bilo pri katastrofi nad 1200 ranjenih, ubitih nad 200 ljudi, med njimi trije poslanci, 14 generalov, 8 polkovnikov, 8 višjih uradnikov in dva ministra.

Vsled teh dogodkov je vlada Cankova proglasila nad vso deželo obredno stanje (vojaško diktaturo) in začela dobesedno klati in zapirati vse, ki so bili količkaj sumljivi, da pripadajo zemljoradnikom ali komunistom. 250 vasi je zasedlo vojaštvo. Zaprtih je dosedaj nad deset tisoč ljudi. Po poročilih je bilo dosedaj po prekem sodu ustreljenih nad 2000 ljudi. Vršijo pa se še vedno aretacije v masah, novi pokolji in preki sodi. Zemljoradniki in komunisti se umikajo v gore.

Ko je policija in vojaštvo izsledila Minkova, ki je prinesel v cerkev sv. Nedelje peklenjski stroj v družbi štirih komunistov in enega Rusa, se je vnel boj, ki je trajal do 80 minut. Minkovu je zmanjkalo streliva. Ko-

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

munisti in Rus so bili ujeti, Minkov pa se je ustrelil sam. Pri Rusu, ki je pred kratkim prispel iz Moskve, so našli izdelan načrt za revolucijo na Bolgarskem. Vršijo se stroge in obširne hišne preiskave v mestih. Pred peto uro zjutraj in po sedmi uri zvečer ne sme nihče na ulico.

Vlada je odredila mobilizacijo rezervistov, katerih pa se je odzvalo le malo število. Cankov se hoče s svojo profiljudsko vlado držati za vsako ceno, če tudi z najstrašnejšo krvavo silo.

Uporniki so se po večini umaknili v nepristopne gore, kamor se jim je pridružilo mnogo vojaštva, odkoder skupno napadajo vladne čete. Med kraljem in Cankom je nastal spor. Kralj zahteva takojšen odstop vlade, da se reši Bolgarska in upostavi red in mir.

Zelo verjetno je, da je pri celi stvari udeležena Moskva, ker boljše-viki imajo namen v etapah prodirati na Balkan. Prihajajo glasovi, da namerava italijanska vlada skupno z Jugoslavijo izvesti v Sofiji intervencijo, ter da se v kratkem sestaneta Mussolini in dr. Ninčić k obširni razpravi o položaju na Balkanu z ozirom na dogodke v Bolgariji.

Jugoslovanska strokovna zveza. Iz centrale.

Vsem našim organizacijam smo pred kratkim razposlali okrožnice. Ker so okrožnice velike važnosti, naj se o vsebini pečajo vsi naši odbori pri svojih sejah. — Vso pozornost naj odbori obrnejo na naš kongres in razvijejo čim živahnjejšo agitacijo za udeležbo. V kratkem izda pripravljani odbor spored našega kongresa in vsa natančnejša navodila. Odbori naših organizacij naj se bavijo z vprašanjem, kako omogočiti udeležbo na kongresu vsakemu našemu članu. Par naših skupin je ustanovilo »Čebelico« z namenom, da si člani lahko s tedenskimi prispevki prihranijo potrebno vsoto denarja. Misel varčevanja potom »Čebelice« priporočamo vsem tovarišem.

Protestni shodi proti novemu Zodstotnemu davku delavcev se vrše dne 1. maja po vseh naših skupinah in krajevnih organizacijah, ki prirede ta dan svoja zborovanja. Primerne resolucije, ki se bodo predlagale in navodila pošlje pravočasno glavno tajništvo JSZ. Resolucije se morajo takoj poslati Jugoslovanski strokovni zvezi, ki jih odpošlje skupno finančnemu ministrstvu.

Važno! Ker mora JSZ čimprej urediti točno statistiko skupin plačilnic in vsega članstva, opozarjamo one zveze, ki še do danes niso odgovorile na zadnjo tozadevno okrožnico,

da nam nemudoma pošljejo svoja točna poročila, da nam bo omogočeno začrtano delo.

Iz glavnega tajništva JSZ. Uradne ure tajništva so v delavnikih od 8. do 12. dopolne in od 15.—18. popoldne. Glavni tajnik je strankam sigurno na razpolago, kadar se nahaja v Ljubljani, od 11.—13. in od 16.—18. ure. Člani in skupine naj se v vseh zadevah najprvo obračajo na svoje zveze, le te pa na Jugoslovansko strokovno zvezo.

Celjsko okrožje JSZ.

Celje. Tudi letos proslavi naše kršč.-soc. delavstvo 1. maj. Zjutraj se udeležimo sv. maše v farni cerkvi, nato pa se vrši zborovanje v vrtni dvorani pri »Belem volu«. Natančnejši spored priobčimo v prihodnji številki »Pravice«. Opozarjamo pa že danes vse naše članstvo, da se ob 8. zjutraj gotovo zbere na dvorišču pri »Belem volu«. V nedeljo, dne 3. maja pa se vrši v Teharjih pri Celju v vseh prostorih g. Štiglica naša družabna veselica z lepim sporedom.

Zveza tovarniškega delavstva.

Jesenice. Kršč. soc. delavstvo na Jesenicah priredi 1. maja slovesnost z sledečim sporedom: Zjutraj budnica. Ob pol 8. uri zbirališče pred Kat. delavskim domom na Savi, nato odhod na Plavž. Ob 9. uri sv. maša za vse pokojne člane jeseniške skupine. Po sv. maši zborovanje pred Klinarjem na Plavžu. Na tem zborovanju hočemo spregovoriti odločno besedo o lepem velikonočnem darilu, ki ga je delavstvo dobilo v obliki novega davka, hočemo povedati v primeri resoluciji, da še živimo in hočemo živeti, da se hočemo boriti z vsemi razpoložljivimi in dovoljenimi sredstvi proti takim gorostasnim socialnim krivicam demokratsko-radikalnega režima. Zvečer se pa vrši ob 8. uri v Kat. del. domu delavski prosvetni večer s sledečim sporedom: Godba, petje, deklamacije, in predavanje z skioptičnim slikami: »Premog in premogokopi«. Predavatelj pride iz Ljubljane. Nato sledi predstava »Čudodelna srajca«. Z ozirom na to, da spoznamo trpljenje naših sobratov pod zemljo, se vabijo naši tovariši in prijatelji na ta prosvetni večer. Dolžnost vsakega kršč. socialista pa je, da se udeleži dopoldanske prireditve, katera naj bo dostojna in veličastna. Da bo slavnost tem lepša, pokazimo v obilni udeležbi, da hočemo vse naše zasebno in javno življenje trdno na krščanskih temeljih, neglede na desno in levo.

Zagorje. V soboto 18. aprila se je vršil v Zadržnem domu v Zagorju lepo uspeli ustanovni občni zbor skupine zagorskega steklarskega delavstva, ki je pristopilo k SZTD v Ljubljani. Občnemu zboru je prisostvovalo 23 članov, ki so kompaktno pristopili

v novo organizacijo. Izvolili so iz svoje srede odbor, ki je prevzel nalogo pridobivati novih članov, urediti organizacijo tako, da bo služila interesom članov ter jim priborila s pomočjo zavednega članstva ono, česar doslej nobena materialistična organizacija. Nova skupina šteje že 36 članov in je upati, da jih bo pristopilo vedno več. Na občnem zboru je poročal zvezni tajnik tov. Lombardo, ki je v daljšem stvarnem govoru razložil pomen in potrebo krščansko socialnih delavskih organizacij. Posebno je poudarjal na potrebo delavske zavesti, solidarnosti, medsebojne ljubezni in zaupanja; brez katerega ni pričakovati rešitve izpod kapitalističnega jarma, kakor tudi ne novega pravičnega družabnega reda. Ta nova skupina nam je zopet nov dokaz, da se je delavstvo naveličalo praznih obljub od strani liberalno-materialističnih organizacij. Zagorski steklarji, organizirani v skupini SZTD, gremo na delo, ker le v delu vidimo našo rešitev!

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. SZR, skupina Trbovlje, praznuje letos 1. maj na sledeči način: Zjutraj ob 6. se zbere vsi člani v Društvenem domu v Trbovljah, odkoder potem skupno odidemo na Sv. Planino, kjer se bo vršilo ob 9. sv. opravilo. Preskrbljeno je tudi za govornika, kateri bo poročal na shodu po sv. maši. Ob 2. popoldne je odhod nazaj v Društveni dom, kjer se vrši majska zabava. Tovariši, udeležite se tega izleta vsi do zadnjega; priroda vstaja ter nas vabi iz zaduhlih stanovanj v ponosne planine, kjer se vdiha sveži gorski zrak, katerega naš stan tako pogreša. Raz Sv. Planine je tudi jako lep razgled. Če ima izmed tovarišev kdo daljnogled, naj ga vzame seboj. Probujajoča se priroda nam bo v svoji naravni lepoti dala misliti, da se je tudi nam delavcem treba predramiti iz dremavice, da bo tudi naša strokovna organizacija razširila svoje korenine ter pognala novih mladik. Vabljeni ste na ta izlet tudi vsi naši somišljeniki. — Odbor.

Zveza tobačnega delavstva.

Občni zbor društva tobačnih upokoencev in upokojenk se vrši v sredo, dne 29. t. m. ob 3. popoldne v Rokodelskem domu, Komenskega ulica v Ljubljani. Vabijo se vsi člani in članice na polnoštevilno udeležbo. — Odbor.

Državni cestarji.

Izredni občni zbor društva se vrši v nedeljo, dne 10. maja ob 9. dop. v konzumovih prostorih na Kongresnem trgu v Ljubljani. Občni zbor je izredne važnosti, zato opozarjamo že sedaj na točno udeležbo delegatov vseh skupin. — Blagajnikom skupin se naroča, da poberejo vso članarino za II. četrtletje tako, da pošljejo ob-

račun do konca t. m. tajništvu v Ljubljani. Denar pa se naj pošlje to pot še po položnicah Ljudske posojilnice v Celju, dokler se drugače ne ukrene. Tajništvo.

Viničarji.

Sv. Anton v Slov. goricah. Na velikonočni pondeljek je imela naša skupina še precej dobro obiskan sestanek pri tov. Mlinariču, viničarju v Grabonoškem vrhu. Udeležili so se sestanka skoraj vsi naši zavedni viničarji in kmetski delavci. Kot govornika nam je poslala centrala iz Ljutomeri tov. Rozmana, ki nam je zelo zanimivo tolmačil pomen naše organizacije s posebnim ozirom na naš viničarsko-kmetško delavski stan. Pozival je navzoče k samozavesti in delav. ponosu. Navzoči so odobravali izvajanjem govornika in pri pozivu za krščansko-delavski list »Pravico« se jih je pri današnjih najslabših gmočnih razmerah naročilo sedem članov. To je tudi dokaz, da je imel sestanek zaželen uspeh. Želimo, da bi se pri nas večkrat kaj takega godilo. Mi odborniki smo si pa naložili nalogo, pridobiti vse viničarje v okolišje naše strokovne organizacije. Poskušali bomo tudi v sosednje färe zaneesti duh o organizaciji, zavedajoč se, da čim več nas, tem močnejši smo in prej bo naša zmaga. Kršč. delavski pozdrav vsem tovarišem. — Tajnik.

Društvo diplomiranih babic.

Nova babiška pravila. V »Pravici« smo že poročali na kratko o pritožbi, ki smo jo poslali na ministrstvo za narodno zdravje glede novih pravil. Člen 20. krši pravice s tem, da, kar se v nobeni drugi državi ni zgodilo, vzame babicam pravico računati svoje poslovanje po lastnih določbah. Ne ščiti revnih družin, kar je razvidno iz tarifov, katere so sestavile babice po svoji razsodnosti, štiti pa bogataše, ker je izpuščena tretja tarifa za premožne sloje, s čemur je zaslužek babišta občutno prikrajšan. Za pregled tega zasluga pod avstrijsko upravo smo navedli vsote, katere so prostovoljno nagradile babično poslovanje. Plačale so boljše družine povprečno od 60 do 200 kron, kar bi v sedanjih razmerah odgovarjalo plačilu 900 do 1500 dinarjev. Pri tovarniških, delavskih družinah pa je prejela babica od bolniške blagajne znesek 10 kron poleg tega pa je vsaka porodnica nababico z 20—25 kronami, to bi zneslo v sedanjih razmerah do 450 dinarjev. Iz navedenega izkazila je razvidno, koliko je nazadoval zaslužek babic in da si babice z določenim plačilom ne morejo oskrbeti obleke, obutev in predpisanega perila. Člen 20. nalaga občinskimi babicam brezplačno poslovanje pri revnih družinah z malo odškodnino za lizol. Vsaka babica mora imeti pri porodu vse predpisane predmete, ne more torej delati izjeme za

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

Franz Herwig:

Father Big-Beck.

(Nadaljevanje.)

Kakor bi se ničesar ne zgodilo, se je vrnil nato v svojo vas, poprijel se zopet svojega posla, opravil za svojim stricem, ki je v tem času umrl, pogrebne obrede in se je menil ravnotako malo kakor poprej za vladne odredbe. In ko je bil münsterski škof v resnici obtožen, je pozival ljudi k prošnji procesiji, da bi bil češčeni nadpastir oproščen. Peljal je svoje ljudi k ravno oni kapeli, kjer je baje počivala telgetska mati božja na svoji poti po zraku. Seveda je bilo tako bogoslužno opravilo, kakor ga je hotel opraviti kaplan Brinkmann, prepovedano, in komaj so bili ljudje zbrani (kapeličina vrata so bila radi prerivanja ljudstva širom odprta), se je pojavila svetna oblast v osebi občinskega policaja Ignaca, blede sicer, toda odločna in je z levico na sabljinem držaju hrabro zaklicala v cerkev: »Gospod vikar, to je prepovedano, pozivam vas...!« Ignac je bil pa Benackov šolski tovariš in nekdanj sta se med seboj pretepala in družno streljala vrabce, in tako ni moglo biti drugače, kakor da je vikar z velikim nasmehom rekel policaju: »Ignac, domov pojdi, tu nimaš ničesar opraviti!« Toda Ignac je šel hrabro dalje, kakor vojak proti nabitemu topu in v sredi kapelice sta

trčila drug ob drugega. »Benacek,« je s težavo spravil iz sebe policaj, »ne delaj neumnosti, jaz sem tu oblast in bom upotrebil silo.« — »Silo boš upotrebil, Ignac? Tu jo imaš,« prijel ga je za ramena, ga obrnil in ga potisnil z rahlo silo iz kapele.

Ta upor proti državni oblasti se je zgodil pred tako veliko množico ljudi, da je moral policaj Ignac stvar prijaviti. Vikar Brinkmann je dobil prvo vabilo in se je prepričal pri tem zasliševanju, da mora računati z dolgim zaporom in najbrže tudi z izgonom iz dežele. Nekaj tovarišev, na katere je naletel v Münstru, so mu svetovali, naj gre na Nizozemsko ali na Angleško, kjer bo gotovo dobil službo; toda v trenutku, ko bi moral zapustiti domovino, so vstale pred Bernardom mahoma stare sanje. V nedogled je razprostirala deviška zemlja svoje še nedotaknjene livade, tu in tam se je pojavil prirodni človek in gledal naokoli z neskalkanimi očmi, rdečim in svežim Bernardovim ustnicam se je pa utrgala beseda: »Amerika.« Beseda je postala sklep, prodal je rodni dom dosedanjemu oskrbniku, nakazal odplačilo in obresti svojemu škofu, da bi služil denar mnogim duhovnikom, ki so bili ob službo, in je pridržal zase samo toliko, kolikor je menil, da bo potreboval za prevoz in nekaj mesecev življenja.

In tako se je zgodilo, da je slonel nekega dne na ograji mostu, ki veže Bremerhaven in Geestemünde in se v svoji potni obleki ni razločeval v

ničemer od radovednejšev, ki so motrili skromno življenje v pristanišču. Poprašal je po odhodu ameriških parnikov in dvomil, da bi se smel zapuati kaki Lloydovi ladji. Mogoče je precenjeval državno skrb za njegovo osebo, vendar se mu je zdelo bolje, ako mu ne bo treba odgovarjati na vprašanje kod in kam in je zato skušal najti kako varno priložnost za prevoz. V tem je zagledal na Geesti* priprosto črno ladjo, iz katere so po mostičku počasi drug za drugim izstopali obtovorjeni potniki, na ladjinem trebuhu je pa stalo napisano: »Susquehannah, Newyork.« Nekaj časa je opazoval debeli rdeči dimnik, nad katerim se je vil tanek dim, motril je one tri visoke jambore s svitki zloženih jader in je stopil končno odločno doli na obrežje in slišal, da parnik vozi v Ameriko, v Newyork in ako misli tudi on na pot, da je skrajni čas, kajti parnik zaplove v desetih minutah. V diru je tekel v umazano pristaniško gostilno po svoji ročni kovček, v diru se je vrnil, in komaj je stopil na krov »Susquehannah«, ko so že dvignili mostiček; parna piščal je zlozvočno zatulila in vjok je začel udarjati ob rumeno pristaniško vodo. Nikdo ni zahteval od Bernarda papirjev, nikdo ni stavil vprašanj; plačal je prevoznino in s tem je bilo opravljeno, vstopil je v svojo kabino, ki ni bila večja kakor rakev in ko se je vrnil na vrh, se je

* Se izliva v reko Weser pri Geestemünde.

revne matere. Občinski uradi naj pre-
skrbijo enako bolniški blagajni vse
potrebne predmete za porod, ker ni
občinska babica premastno plačana,
naj se ji iz občinske blagajne nakaže
polovična vsota. Občina je dolžna skr-
beti za njej pripadajoče reveže in kri-
vično je obremeniti revno žensko, ki
jo je zadela usoda, da je postala ba-
bica. Člen 3. vzame babicam osebno
prostost. Odsotnost babice pride v po-
štev v krajih, kjer je pomanjkanje
babic, v krajih pa, kjer posluje več
babic in v mestih pa ta predpis nima
pomena. Vsaka babica v korist last-
nega zaslužka ne odhaja od doma,
kadar pričakuje poroda; poleg tega
je ta predpis brez pomena, ker kratki
neopravičeno prostost. Člen 22. na-
laga poslujočim babicam ponavljalne
tečaje. Neizogibno bodo ti tečaji obre-
menili babice z različnimi stroški, ki
bodo nastali vsled izgube porodov,
radi nadomestila opravila v svoji dru-
žini in drugih izdatkov, ki se bodo v
teku tistega časa izkazali. Vse babice
so večinoma v slabih gmotnih razme-
rah in zato je bilo društvu babic pri-
morano prositi, da ministrstvo za na-
rodno zdravje povrne za časa ponav-
ljajnih tečajev nastale stroške in radi
odškodovanih zaslužkov vsled izgube
porodov odškodnino. Poslovanje ba-
bic v Sloveniji je prosta obrt, enaka
drugim obrtom, katerim se tudi ne
predpisuje zaslužek. Tudi zdravniki
nimajo drugih predpisov za svoje za-
služke, kakor one, ki si jih določijo
sami. Poslujoče babice so proste
državljanke in obrtnice, ki plačujejo
obrti davek in si radi tega ne pu-
stijo staviti plačilnih predpisov za
svoje težavno in odgovorno delo. Iz
navedenih podatkov je razvidno, ka-
ko so z novimi pravili kršene pravice
babic. Pravila se morajo izpopolniti,
še predno se uzakonijo. Potem je
težje kaj doseči. Urediti se mora
vprašanje, od česa naj živi babica,
ko doseže starost ali slabost, preko
katere ji postava ne pusti več oprav-
ljati svojega poklica, ki jo preživlja.
Babiški poklic ima največjo priliko
prispevati v vestnim službovanjem do
zdravega človeškega razvoja; s taki-
mi odredbami pa si bo vsaka ženska
premisllila, predno se bo posvetila te-
mu poklicu, ki jo po novih pravilih
zasužnji in poniža do skrajnosti.

Tovarišice, dolžne smo vse naro-
čiti, plačati, čitati in širiti »Pravico«!
Za slučaj, da katera še nima plačane
ali je še ni naročila, naj to nemudo-
ma stori. Vse, kar bo naše društvo
objavilo, bo to objavilo v »Pravici«.
To je tudi sklep občnega zbora z dne
2. marca 1925.

Prometna zveza.

Železničarjem direkcije drž. žel. v
Ljubljani v vednost. — Izšla je okrož-
nica št. 50138/V-2-25 z dne 5. aprila
1925, ki se glasi: Poravnane privat-
nih dolgov administrativnim potom.
Važno za vse šefe edinic in posamez-
ne uslužbence!

Povodom revizije izplačevanja pre-
jemkov personalu se je ugotovilo, da
se odtegujejo od plač prispevki za
razna društva in firme brez dovolje-
nja direkcije in da se pri tem ne vpo-
števajo določbe člena 104 Zakona o
drž. promet. osobju.

Namen direkcije omogočiti udobno
nabavo živil in oblačila pri kulantnih
firmah, se od nekaterih lahkomišel-
nih uslužbencev tako izkorišča, da to
v prav občutni meri škoduje ugledu
stanu in spravlja veliko število družin
v obupni položaj.

Z vso odločnostjo obsoja direkcija
one, ki si nabavljajo na kredit živila
in oblačila brez potrebe in ista pro-
dajajo tujim ljudem, samo da pridejo
do denarja, začetkom meseca pa ka-
žejo izplačilni listek, češ, da morajo
še doplačevati, mesto da bi dobili
sredstva za vzdrževanje gospodinjstva.
Da se za naprej vsaka zloraba pre-
preči in ne podpira lahkomišelnega
zadolževanja uslužbencev, odrejam
sledenče: 1. Oficielni odbitki. Od plače
uslužbencev (osnovne in položajne)

se morajo odtegovati le v točki
1—5, čl. 104. Zakona o drž. promet.
osobju našete davščine, prispevki,
službene terjatve, kazni in izvršljive
zasebne terjatve (sodne prepovedi)
in to celokupno največ do višine 50 %
osnovne in položajne plače, kakor
predvideva to navedeni člen zakona.
Vse te odtegljaje je izvesti in vpisati
v platnih spiskih in platnih knjižicah
(obrazec G. K. M. S. 5 a). 2. Neofici-
jelni pridržki. Da se pa olajša življen-
ske prilike uslužbencev in jim omo-
goči nabavo življenjskih potrebščin,
obleke in obutev na obroke, dovoljuje
direkcija, po predhodnem pristanku
dotičnega uslužbenca, odplačevanje
zasebnih kreditnih terjatev v obro-
kih potom odtegljajev, toda ne urad-
no in v službenih platnih spiskih,
temveč le na posebnih izplačilnih po-
lah (obrazec F št. 101 bivše juž. žel.)
pri edinicah z večjim staležem osoba,
sicer pa na posebnih izplačilnih list-
kih. Ti neoficielni pridržki, odnosno
odtegljaji od prejemkov po uslužben-
čevem pristanku se bodo izvrševali le
na račun sledečih ustanov in tvrdk:
1. Gospodarske poslovalnice (skladi-
šča živil v Ljubljani in Mariboru). 2.
Nabavljalne zadruge. 3. Oblačilnice
drž. žel. v Ljubljani in Mariboru. 4.
Oblacilnica za Slovenijo. 5. Tvrdka
Gričar & Mejač, Ljubljana. 6. Tvrdka
Peko, Ljubljana. 7. Tvrdka D. Roglič,
Maribor. 8. Tvrdka Šoštarč, Maribor.
9. Pogrebna društva v Ljubljani. 10.
Pogrebno društvo v Mariboru in 11.
Vzajemnost, Maribor in to le v toliko,
da se izplača uslužbencu pri vsako-
kratnem izplačilu začetkom meseca
od 1. maja t. l. naprej najmanj polo-
vica, t. j. 50 % celokupnih mesečnih
prejemkov. Ostale privatne terjatve
vseh drugih firm in ustanov izvzemši
(od 1—11) navedenih tvrdk, se ne
smejo zanašati odtegovati od usluž-
benčevih prejemkov niti, če bi usluž-
benec to v posameznih primerih zaht-
evali, ker železniška uprava upraviče-
no pričakuje od svojih uslužbencev,
da si znajo urediti tudi svoje zasebno
gospodarstvo, odgovarjajoče svojim
premoženjskim razmeram.

Organ, ki vodi v posameznih edi-
nicah platne liste (obrazec G. K. M.
S. št. 5) mora v tem listu v rubrikah
»drugi dolgovi« označiti višino meseč-
nega razpoložljivega kredita po določ-
bah citiranega zakona kakor tudi vi-
šino mesečnih obrokov (neoficielnih
pridržkov) z navedbo onih firm, v
kijih korist se imajo izvršiti pridržki
od plače uslužbenca, tako da bo vsak
trenutek razvidno, koliko kredita ima
prizadeti uslužbenec že obremenje-
nega in koliko še razpoložljivega.

Če prosi uslužbenec za podpis na-
kaznice za živila ali oblačila, sme sta-
rešina edince podpisati le tedaj, če
je za kritje stroškov dovolj razpolož-
ljivega kredita, sicer pa zavrniti, ker
se od vseh službenih prejemkov ne
sme odtegovati več kot 50 %. Radi
poravnave starih dolgov posameznih
uslužbencev pri zgoraj navedenih
ustanovah in tvrdkah administrativ-
nim potom naj zahtevajo službene edi-
nice od upnikov knjižne izvlečke in
odplačujejo dolgove sukcesivno v do-
ločenih obrokih in eventualno zmanj-
šanih zneskih.

Da bo vedel uslužbenec, koliko in
zakaj se mu je odtegnilo od prejem-
kov, je treba prenesti vsoto čistih pre-
jemkov platnega spiska oziroma iz-
plačilne pole na poseben izplačilni li-
stek, od te vsote odbiti pridržke za
posamezne firme, tako da je razviden
znesek, katerega dobi uslužbenec v
resnici izplačanega na roko; ta listič
se izroči uslužbencu.

Na isti način, za iste tvrdke in v
isti višini se sme pridržati denar tudi
od prejemkov stalnih delavcev.

Evidenca in kontrola razpoložlj-
vih kreditov za delavce se vodi na
obrazcu po sledečem vzorcu.

Tu sledi obrazec ter nadaljnja na-
vodila edinicam in gospodarski poslo-
valnici ter nabavljalni zadrugi, da se
ne bo dajalo živil na kredit preko do-
ločenega zneska, ker žel. uprava ne
more iztirjati eventuelne difference.

Omenja se nadalje v tej okrožnici, da
starešine službenih edinic točno vpo-
števajo ta navodila, organom direk-
cije pa, da točno izvršujejo kontrolo
ter se bodo kršitve te naredbe strogo
obravnavale. — Direktor.

Komentar k tej okrožnici sledi v
prihodnji številki »Pravice«.

Praznik delovnega ljudstva.

Naš praznik 1. maj je blizu in na-
še delavstvo se pripravlja, da ga do-
stojno in lepo proslavi. Gotovo je, da
ne bodo letošnje proslave na zunaj
tako mogočne kot nekdanj, zato pa
morajo biti idejno silne kot še nik-
dar. Naš letošnji praznik naj bo po-
svečen celodnevnomu delu: Razšir-
jenju naše organizacije, utrjenju na-
še krščansko socialne ideje in po-
globitvi naše delavske zavesti, da ne
bo kmalu med nami nikogar, ki ne bi
s ponosom vsikdar priznaval: Dela-
vec sem, krščanski delavec sem, or-
ganiziran delavec sem!

Temne sile že dvigajo svoje gla-
ve, da odvrnejo delavstvo od prazno-
vanja tega dne. Obljubljajo za delo
nagrado in skušajo pridobiti mlačne-
žev delavcev, ki naj s svojim vplivom
pridobijo čimveč delavskih nezado-
voljnežev in s tem izbrisati pomen
prvega maja za delavski prerod.

Da ta dan manifestiramo naši
krščansko-socialni ideji, naj se po-
vsod udeležijo naši člani in somišlje-
niki sv. maše, h kateri naj če le mo-
goče odkorakajo skupno v sprevedu
in ako dopuščajo razmere, z godbo
na čelu. Po sv. maši naj bo zopet sku-
pen odhod k zborovanju.

Vsebinski govor naj bo pred-
vsem idejna in programatična. Kjer
je količnik mogoče, naj si skupine
poskrbe za govornike doma, v dru-
gem slučaju naj se takoj obrnejo na
svojo centralo.

Skupine naj naroče primerno šte-
vilo majev številke »Pravice«, dr.
Gosarjeve brošure »Za krščanski so-
cializem«, in »Program krščanske
socialne mednarodne organizacije«
pri Jugoslovanski strokovni zvezi
pravočasno, kar naj agilni člani in
članice po zborovanju prodajajo; dru-
gi naj zopet prevzamejo nalogo, da
zberejo čimveč novih naročnikov
»Pravice« in »Socialne misli«. Bla-
gajniki skupin naj uporabijo priliko
za nabiranje novih članov in članic
»Strokovni zvezi« in »Delavski zvezi«
ter poberejo event. staro in novo čla-
narino.

Ne pozabite tudi na prispevke za
tiskovni sklad »Pravice« in propa-
gandni fond Jugoslov. strok. zveze.
Denar naj se po 1. maju pošlje takoj
na pristojna mesta.

Predno se dopoldanska proslava
zaključuje še s primernim kratkim na-
vduševalnim nagovorom, naj vsi ude-
leženci zapoje kako delavsko pesem.

Kjer so manjše skupine in se ne
vrši popoldne delavska veselica, naj
se napravi izlet v prosto naravo, kjer
se naj vršijo deklamacije, govori in
petje. Nabiraleci novih naročnikov
»Pravice« in »Socialne misli« kakor
prodajalci »Pravice« in brošur naj
bodo celi dan na delu. Obiščejo naj
tudi druge na domovih, ki se prosla-
ve ne bi udeležili in naj dosledno ter
uspešno izvrše svojo nalogo. Da bo
ta navodila mogoče tudi dosledno iz-
vesti, naj se skupinski odbori takoj v
ta namen snidejo na sejo in vse po-
trebno pravočasno določijo.

Priporočali bi še onim skupinam,
ki prirede ta dan družabne veselice,
naj poskrbe za lepo in veselo zabavo,
toda veselice naj bodo dostojne ter
se naj o pravem času zaključijo tako,
da bodo sicer v veselje in razvedrilo
udeležencem a vendar v čast naši or-
ganizaciji.

Naprosi se naj k sodelovanju naše
pevske zbere in v ospredje naj se
postavlja le brezalkoholne pijače.

Proslavimo naš prvi maj v zname-
nju naše ideje, dela in dostojnega ve-
selja!

— K.

Dopisi.

D. M. v Polju. Pri nas imamo prav
lepega petelinčaka, ki se košati s svo-
jim krasnim perjem in lepo rdečo ro-
žo po naši občini, kot bi bil neomejen
gospodar. Brska po vseh smetiščih in
tako se včasih vjame v nastavljen
past. To se je zadnjič zgodilo, ko je
dobil ravno lepo novo perje, da je po-
brskal nekje, kjer je bila zbrana druž-
ba sokolov in jastrebov. Zvabili so ga
z njegovo družino med se. Seveda so
ga precej oključali, kljub temu pa je
sklenil prijateljstvo z njimi. Moral je
skriti svojo lepo rdečo rožo, dobil pa
je v zameno lepo, v mavričnih barvah
spreminjajoče se perje, ki bo držalo,
dokler ne bo dežja. Ko pa pride ne-
vihta, bo zgnila njegova lepa lesketa-
joča se barva in »kenede res«, skril
se bo brez rdeče rože in lepega perja,
kjer bo samo še kokodajskal. Takrat
bo pa v Polju konec kurje »dobrote«.

Beleške.

Čisti dobiček. Združene papirni-
ce Vevče, Goričane in Medvode d. d.
v Ljubljani so imele 17. aprila 1925
pod predsedstvom dr. Karla Trillerja
svojo bilančno sejo za poslovno leto
1924. Iz bilančnega zaključka je raz-
vidno, da je imela družba v minolem
letu 3,648,506 Din 20 par čistega do-
bička. Družba je izplačala svojim del-
ničarjem 11 odstotno dividendo, na-
pram 10 odst. za leto 1922 in 8 odst.
za leto 1921. Koliko bo čistega dobič-
ka deležno tudi delavstvo, ki je s svo-
jimi žulji tudi pripomoglo k takemu
uspehu, bomo poročali takoj po izpla-
čilu.

Tedenske vesti.

»Pravica« izide prihodnji teden
en dan poprej, t. j. v sredo 29. aprila,
tako, da jo bodo 1. maja imeli že vsi
naši naročniki. Vse sotrudnike in
tovariše prosimo, da gradivo za to
številko »Pravice« pošljejo uredništvu
vsaj do ponedeljka dopoldne. — Ured.

Novo cerkev sv. Frančiška v Sp.
Šiški pri Ljubljani bodo v kratkem
začeli graditi. Pripravljalni odbor je
svoje delo končal in poveril zidanje
cerkve tvrdki g. Jak. Acceto na Ta-
boru v Ljubljani.

Ogenj v Dobovi. Minoli četrtek ob
trietrt na 7. zvečer so se od isker
lokomotive brzovlaka vnela gospo-
darska poslopja župnišča v Dobovi.
Močan veter, ki je pihal, je požar le
še bolj razvnel. Izredna sreča pa je
bila, da je takoj nato sledil hud na-
liv, ki je preprečil večjo nesrečo. Na
kraj požara so prihiteli gasilci iz
Obreža, Mihalovca, Harmica in La-
duč. Vsa ostala, s slamo krita poslop-
ja so ostala nepoškodovana.

Detomor. Dne 13. aprila je bilo
najdeno v Bistriškem potoku pri Sp.
Dupleh, občina Križe na Gorenj-
skem truplo novorojenčka. Novoro-
jenček, ki je prišel po razvidu zdrav-
nika živ na svet, je bil umorjen in
vržen v vodo. Truplo je ležalo v vodi
že skoro dva meseca. Brezvestne ma-
tere doslej še niso izsledili.

Krvav zločin v Litiji. V četrtek,
16. aprila, dopoldne ob pol 11. uri je
v svojem lokalu nasproti pošti go-
stilničar št. Lap trikrat ustrelil iz
browninga na živinskega trgovca An-
dreja Turka. Napadenec je bil začet
enkrat v prsi, drugič v želodec in je-
tra in tretjič v jetra. Sam je odšel k
zdravniku, ki ga je obvezal za silo.
Popoldne so ga prepeljali v ljublan-
sko Leonišče, kjer je pa kmalu umrl.
Lap je napadel Turka vsled ljubo-
sumnosti. Po napadu pa je Turk izja-
vil sodniku, ki ga je zaslišal pri
zdravniku v Litiji, in svoji ženi, da ga
je Lap po nedolžnem sumil. Lap se
je takoj javil orožnikom. Andrej
Turk je bil star 33 let in zapušča
mlado vdovo in hčerko.

Občinske dopolnilne volitve v Za-
grebu so razpisane na dan 10. majni-
ka t. l. Izvoliti morajo 25 občinskih

Somišljeniki posečajte **Osrednje vinarske zadruge** Kongresni trg 2
gostilno (Konzumska klet)

svetovalcev kot dopolnilo za enako število izžrebanih občinskih svetovalcev.

Ponesrečen odhod v Ameriko. Dne 15. aprila je dospela v Zagreb v spremstvu svojega moža zasebnica Elizabeta Nelly iz Grahovca v Sloveniji. Hotela se je odpeljati v Trst in od tam v Severno Ameriko. Ko se je na zagrebškem kolodvoru poslavljala od svojega moža, ji je naenkrat nekdo izmaknil torbico, v kateri je imela ves svoj denar: 156 dolarjev in 3600 dinarjev.

Pet oseb utonilo. V bližini Cente v Vojvodini je v reki Tamiš utonilo pet oseb. Premožni posestnik Gjoka Pavlov se je na vozu s štirimi delavci vračal domov. Da si skrajša vožnjo, je na mestu, kjer je mislil da reka ni posebno globoka, zavozil v vodo ter skušal doseči drugi breg reke. Kmalu pa je Pavlov spoznal, da se je motil. Reka je bila tamkaj globoka in deroča. Valovi so kmalu prevrnili voz, ki je pokopal posestnika in njegove delavce. Ljudje in konji so utonili v deroči reki. Dva utopljenca so potegnili iz vode, druge so odnesli valovi.

V vodnjaku utonil. V Podgorju pri Slovenjgradcu je v vodnjaku utonil posestnik Florijan Perše. Ker je sesalka v vodnjaku odpovedala, jo je Perše hotel popraviti. Pri tem se mu je spolznilo, padel je v vodnjak in utonil. Ponesrečenec je bil star 49 let. Zapušča vdovo in osmero otrok.

Krekova mladina.

Iz centralne pisarne. Okrožnice za praznovanje 1. maja in prireditvev, odnosno kongres, v mesecu juniju smo razposlali. Glede prireditve, katere se bodo vršile 1. maja v naših podružnicah, naj se do nedelje obvesti centralo.

Krekova mladina Celje in Štore priredita v nedeljo, dne 26. aprila t. l. skupni izlet v bližnjo okolico na Blagovno, kjer se vrši potem sestanek. Govorili bodo razni tovariši. Sestanek obeta obilo zabave, zato je prijatelji, tovariši in tovarišice, v nedeljo vsi na Blagovno! Pripeljite s seboj tudi svoje prijatelje in prijateljice. Odhod iz Celja ob pol 2. pop. Odbor.

Krekova mladina Sv. Miklavž pri Ormožu. Ustanovni občni zbor se vrši 26. t. m. ob 3. popoldne. Vabimo prijatelje in delavsko mladino, da se istega v večjem številu udeleže. — Pripravljalni odbor.

Krekova mladina Sneberje-Zadobrova priredi v nedeljo 26. aprila ob 4. popoldne v Hrušici ljudsko igro v 4 dejanjih »Testament«. Na sporedu je tudi kuplet »Župan«. Vstopnice se prodajajo od 1. ure naprej pred prireditvijo. Ker je čisti dobiček namenjen za »Krekov dom«, vabimo vse prijatelje delavske mladine. Odbor.

Krekova mladina Zalog—Spodnji Kašelj priredi v nedeljo 26. t. m. ob 4. popoldne v Ljudskem domu v D. M. v Polju priljubljeno igro »Miklovo Zalog«. Ker so vloge razdeljene bolj šim močem, bo igra izpadla prav dobro. Ljubitelji lepih iger, pridite in privedite znanee in znanke. Vstopnice si preskrbite pravočasno. — Odbor.

Razširjajte »Pravico«!

Viničarsko vprašanje.

Viničar izkorišča svojega gospodarja, ali da ga vleče povsod, kjer more, tako in enako mora slišati naš ubogi viničar dostikrat iz ust brezobzirnih gospodarjev. Da bi se pa kje slišala resnica, kako pravzaprav je, tega ni. Pač pa se ravno nasprotno s podtaknjenimi nalogovanji ometava ubogo viničarsko paro. Da pa širša javnost izve resnico, hočemo dokazati pretirane trditve takih brezvestnih ljudi.

Vinogradniki, in to v pretežni večini, ne store sami niti enega potrebnega dela lastnoročno v svojem vinogradu, češ, da nimajo za razna dela v vinogradu za to potrebne praktične strokovne izobrazbe, ali da morda sami ne stanujejo stalno v vinogradu. Le malokrat pride gospodar pogledat, kako gre delo v gorici, ako ima tam posebej nastavljenih šaferjev ali oskrbnikov. Navadno pa jim ni treba prej priti v vinograd kot jeseni, ko dozori sad viničarjevega celoletnega dela — grozdje — da ga poberejo in spravijo. Drugi zopet sami ne primejo za delo, ker se boje žuljev, katere dobe pri kopanju, ali pa krvavečih razpoklin od raztopljene bakrene galice za apno, ki se rabi pri škropljenju trt. Pa bodi ta ali oni razlog, povprečno se lahko trdi, da se vsem tem gospodarjem sploh ni treba udeleževati pri delu v vinogradu. Zato imajo tam nastavljen ubogi viničarski proletarijat, ki mora delati za sramotno nizko plačo z vso svojo družino. Že premnogi nedorasli družinski člani v 13 in 14 letu morajo s košem zemlje ali gnoja na hrbtu ali z vrčem galice na glavi čez hrib in dol.

Viničar je nastavljen zato, da obdeluje vinograd, ga oskrbuje in mora gledati, da se vsako delo točno in najbolje izvrši. Viničarjeva skrb je, da vinograd pridelava čim največ vina. Po storjenem delu viničarja nič več ne briga pridelek, ampak vso skrb prevzame gospodar sam. Viničar s svojim delom vzdržuje vinograd, on sam zasluži, da se plačajo davki in drugo. Edino potom njegovega truda je že poromalo marsikaj za vino dobljenih tisočakov v hranilnice. Pa kljub temu je viničar povsod preziran in zaničevan. Gospodar kupi galico, žveplo, plača razne davke, vstevši dohodninskega, pa nikoli tako ne tarna, kot tedaj, ko je treba plačati viničarju težko prislužene denarje. Vse lažje plača, kakor pa viničarju njegovo zvesto in pošteno delo. Tiste bore kronce se mu zde tako po nedolžnem izdane, kot bi jih vrgel naravnost stran. Pa vendar ima od teh največ dobička. Poglejmo samo cene vsakdanjih potrebščin in delavske mezde v vinogradih. Tu se vidi dejstvo, da delavci še nikdar poprej niso bili tako sramotno plačani kot so danes. Pred vojno je vinogradnik moral prodati, če je plačal eno dnevno, kot je bilo tedaj običajno po eno krono, dva litra vinskega mošta po 24 krajcarjev in še je moral dva krajcarja dodati, pa niso vsled tega vinogradi propadli. Nasprotno, v tistem času so se delali novi nasadi, kateri par let niso nič donašali. Danes pa, ko je vse nasajeno in se žanjejo samo dobički, pa ne morejo več dela tako pošteno plačati. Tu se odlikujejo vsi premožnejši vinogradniki, to je tisti, kateri imajo delavce v vinogradih brez hrane in plačajo viničarja za celodnevno trdo delo po 5 do 10 Din. Jasno se

vidi, da čim večji posestnik vinogradov je, tem slabše plačuje svoje viničarje. Drugače je pa pri kmečkih vinogradih, o čemer bomo razpravljali v prihodnjem dopisu. Da ima viničar svojo živino, nekaj zemlje za krompir, koruzo in drva, mora potem zato tako poceni delati, je samo sredstvo z namenom begati uboge ljudi, da bi se zadovoljili s temi drobtinicami za služka. Toliko samo za enkrat, da bo mnogim vsaj deloma jasno pereče viničarsko vprašanje.

Gospodarstvo.

Cene na ljubljanskem trgu. V preteklem tednu so bile na ljubljanskem trgu sledeče cene: Goveje meso 1 kg 17—23 Din, svinsko meso 20—25 Din, teletina 20—25 Din, kostrunje meso 17 Din, 1 jajce 0.75—1.25 Din, mleko liter 3—3.50 Din, surovo maslo 1 kg 35 Din, kuhano 40 Din, solata v glavicah 1 kg 16 Din, berivka 2.50 Din, regrat, motovilec in špinača 1—1.50 Din, stari krompir 1.25—1.75 Din, fižol 2.50—7 Din, jabolka 4—10 Din.

Svetovna trgovina v mesecu marcu 1925. V mesecu marcu letos so severno ameriške Združene države uvozile za 385 milijonov dolarjev blaga, izvozile pa za 452 milijonov, kar pomeni rekord. — Anglija je uvozila v marcu letos blaga za 112,861.000 funtov šterlingov, izvozila pa za 70 milijonov šterlingov. — Francoska zunanja trgovina izkazuje za prve tri mesece t. l. aktivnost. Uvoz 9.826 milijonov frankov, izvoz pa 10.920 milijonov.

Razno.

Iz zvezdoznanstva. Učenjaki trde, da je planet (zvezda) Saturn 100 krat, Siri pa 16,000.000 krat večji od naše zemlje, da znaša vročina solнца, ki žari 500.000 let, še vedno 6,000.000 stopinj vročine, da je solnce oddaljeno od naše zemlje tako, da bi vozil do njega orientekspres 48,000.000 let, da je pritisk vročine solнца na našo zemljo 300,000.000 kg in da preleti žarek solнца v eni minuti 300,000,000.000 kilometrov, da so nekatere zvezde tako oddaljene od nas, da potrebuje njih žarek 2,000.000 let, da doseže našo zemljo, da znaša hitrost teka nekaterih svetov (zvezd) 72.000 km na minuto. Ko je slavni zvezdoslovec Nujuti (poprej velik brezverec) to računal, je zaklical proti nebu: Moj Bog, ne zavrzni me, ohrani mi pamet!

Najstarejši časopis na svetu je »Peking Pao«, ki je star 1012 let. Izhaja na Kitajskem v Pekingu, kjer hranijo po eno številko vsakega iztisa v posebni dvorani.

Dr. Seton Watson, znani angleški publicist (pisatelj), kateri je za časa svetovne vojne vodil veliko propagando za naše osvobojenje, je došel zadnje dni v Belgrad, odkoder odide tudi v Zagreb, da zbere v naši državi material za knjigo o svetovni vojni.

Prebivalstvo Palestine. Po poročilih »Missions Catholiques« je v Palestini vsega prebivalstva 757.000 in sicer: 28.500 katoličanov, 38.000 pravoslavnikov, 6000 protestantov, 84.000 judov in 598.000 mohamedancev. Jeruzalem ima 62.500 prebivalcev, od teh 14.700 kristijanov, 34.000 judov, 13.500 mohamedancev.

Potovanje v Lurd 1. 1924. »Osservatore Romano« poroča, da število

romanj narašča kljub vedno večjim oviram. Iz francoskih škofij je bilo 158.279 romarjev, iz drugih krajev 50.926. Niso všteti tu posamezniki. Največ je prišlo tujcev iz Španije (9475), nato Angleške (7300), Irske (4300), Švice (4008), Holandske (2.730) in Portugalske (2000). V preteklem letu je bilo v Lurdu 50.000 maš in 700.000 sv. obhajil.

Veliko ostrig so našli v Črnem morju v bližini romunsko-bolgarske meje. Ribiči jih doslej niso zbirali, ker te vrste ostrig niso poznali. Romunska vlada je poslala na lice mesta znanstveno komisijo, ki ima nalogo izdelati načrt za zbiranje.

Elektrifikacija Anglije. Na neki konferenci v Londonu se je pojavil načrt za elektrifikacijo Anglije. V Angleškem premogovnem ozemlju bi se zgradila ogromna elektrarna, ki bi zalagala celo Anglijo s tokom, ker je transport premoga drag. Male elektrarne bi seveda izginile.

Proslave in shodi 1. maja prepovedane. Ob zaključku lista smo izvedeli, da bo vlada z ozirom na dogodke v Bolgariji prepovedala na dan 1. maja vse delavske obhode in zborovanja v naši državi.

Listnica upravnistva.

Naročniki, kateri še niso obnovili naročnino po koncem marca priloženih položnicah, naj to nemudoma store. Ako kdo položnice ni prejel, naj nam to sporoči, da mu jo določimo. List ustavimo 14. maja brez izjeme vsem onim, ki do takrat ne bodo obnovili naročnine. List je navezan — kar smo že opetovano povdarjali — izključno le na naročnino ter ga zato ne moremo nikomur zastoj pošiljati. Plačuje se pa kot pri vseh listih, naročnina tudi pri nas naprej.

Čitajte »Pravico«!



Žika!

Poskusiti je treba potem, je odločitev lahka. Odločili se boste za ŽIKO, ki je in ostane najboljša in najbolj zdrava žitna kava!

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 51.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jelekne shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktne zveze z ameriški bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralijske in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.